Recipient of the International Award for Institutional Excellence from Commonwealth of Learning Twice. 'Swachh Campus Ranking 2019' awarded by Ministry of Human Resource Development, New Delhi.

YASHWANTRAO CHAVAN MAHARASHTRA OPEN UNIVERSITY, NASHIK

(NAAC Accredited 'A' Grade)

SCHOOL OF VOCATIONAL EDUCATION AND SKILL DEVELOPMENT

Diploma in Solar PV Technology Operations & Maintenance (O&M) (D128)

Program Prospectus

Year: 2025-2026

विद्यापीठ गीत

एक प्रतिज्ञा असे आमुची ज्ञानाची साधना ।
चिरंतन ज्ञानाची साधना ।
ज्ञान हेच संजीवन सार्‌या जगताच्या जीवना ॥ धृ ॥
ज्योत जागवू सुजाणतेची सकलांच्या अंतरी ।
तीच निवारील पटल तमाचे प्रभात सूर्यापरी ।
ज्ञानच देउळ, ज्ञानच दैवत, प्रगतीच्या पूजना ॥ 1 ॥
नव्या युगाचा नव्या जगाचा ज्ञान धर्म आहे ।
त्यातच अमुच्या उजळ उद्याचे आश्‌वासन राहे ।
मुक्‌त करिल तो परंपरेच्या बंदिघरातुन मना ॥ 2 ॥
हाच मंत्र नेईल आम्हाला दिव्य भविष्याकडे ।
न्यायनीतीचे पाऊल जेथे भेदाशी ना अडे ।
जे जे मंगल पावन त्याची जेथे आराधना ॥ 3 ॥

- कुसुमाग्रज

Production
Shri. Vilas Badhan
Head (I/C), Print Production Center, YCMOU, Nashik-422222

© 2020, Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University
■ First Publication: June 2024
■ D.T.P.: Dilip Bhandare
■ Publisher: Shri. Dilip Bharad Registrar, Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik

Index

1. About University…….....04

2. Introduction to the School …….....04

3. Program Details …….....05

3.1 About the Program

3.2 Objectives of the Program

3.3 Need for Program

3.4 Structure of the Program

3.5 Methods of study

3.6 Period

3.7 Medium

3.8 Credits

4. Diploma in Solar PV technology Operations & Maintenance (O&M) 07

4.1 Content

4.2 Eligibility

4.3 Program fee

4.4 Evaluation process

5. Registration Process.....09

6. Study Centres……..….09

7. Regional Centres.....10

8. Contact.....11

1. About University

Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University was established on 1st July, 1989 through Act XX of 1989 of the Maharashtra State Legislature, justly named after Yashwantrao Chavan, Maharashtra's great political leader and builder of modern Maharashtra. National Assessment and Accreditation Council (NAAC) has rightly awarded 'A' Grade to the university for the 2022-2027 in its first cycle.

Due to statutory powers conferred by an Act XX (1989) of Maharashtra State Legislature and the recognition by the 'University Grants Commission' of India, this university is fully empowered to award various academic certifications like certificates, diplomas, and graduate, post-graduate, doctoral degrees. This university also takes all precautions, at all Program stages from 'Curriculum Design' to 'Examination', to ensure that the standards and quality of education and examinations are maintained. The curriculum of these Programs is designed for equivalence, with respective similar academic Programs, offered by other statutory universities of various states. All these degree and post-graduate degree Programs are duly recognized and approved by the 'University Grant Commission (UGC)'. The entire State of Maharashtra is jurisdiction of YCMOU, as per the Maharashtra State Legislative Assembly Act No. 20/1989 on July 1, 1989.

Hence, these Programs are equivalent to the respective Programs offered by any other statutory university in India, for the purpose of employment, promotion and further education. In this respect, the status of this university is at par with all other statutory universities of India.

2. Introduction to the School of Vocational Education and Skill Development

School of Vocational Education & Skill Development has been established on 30th April 2024 by Board of management in its meeting no. 193 through resolution no. 193.3.3. The school is established with the following objectives

Objectives of the School

- Offer a wide range of vocational and skill based courses tailored to meet the demands of the job market.
- Equip students with hands-on training and industry-relevant skills.
- Foster a culture of continuous learning and professional development.
- Forge partnerships with industries to ensure job placements and internships for students.

3. Program Details

3.1 About Program

This 12-month industry-aligned diploma course builds deep operational and technical competence in maintaining rooftop and utility-scale solar systems. Jointly offered by CORE Academy and YCMOU, it's tailored for engineering graduates, solar field technicians, and O&M teams.

The curriculum covers essential topics such as preventive vs reactive maintenance, troubleshooting of panels and inverters, performance audits, battery management, cable testing, and SCADA integration. Learners also study thermal imaging, IV curve tracing, and system documentation practices.

With over 1000+ hours of hybrid learning, including hands-on exposure, the course follows SCGJ and MNRE best practices and includes field visits, industry case studies, and real-time system monitoring exercises. Graduates are equipped to work as Solar O&M Technicians, Inverter Service Engineers, Preventive Maintenance Supervisors, and Monitoring Executives. Joint certification ensures national recognition and career advancement in solar plant operations.

3.2 Program Objectives

1. To equip learners with the knowledge and skills required to inspect, maintain, and repair solar PV systems.
2. To develop expertise in inverter diagnostics, system cleaning, and component replacement.
3. To introduce remote monitoring platforms and data-driven performance evaluation.
4. To ensure understanding of electrical safety protocols and fire prevention techniques during maintenance work.
5. To build familiarity with battery maintenance, hybrid systems, and storage integration.
6. To enable learners to follow preventive maintenance schedules and document compliance.
7. To align training with MNRE and IEC standards for rooftop and utility-scale systems.

3.3 Need for the Program

While solar installation has gained momentum, efficient and reliable system performance over time depends on skilled operations and maintenance (O&M). Unfortunately, most technicians are trained only for installation, not for fault diagnostics or preventive maintenance.

This course addresses a critical skills gap in the solar value chain by developing professionals capable of monitoring system performance, identifying faults, handling batteries and inverters, and complying with safety and regulatory standards.

As solar adoption grows in commercial, industrial, and institutional sectors, the need for trained O&M technicians is higher than ever. This diploma ensures long-term energy output and system stability through skilled care and maintenance, making it a crucial part of India's clean energy roadmap.

3.4 Structure of the Program

The syllabus is as follows:

Duration	Course	Credits
12 months	Diploma in Solar PV technology Operations & Maintenance (O&M)	36

3.5 Method of study

Students who cannot attend college every day; also, the Open University has developed a separate study method for such students who cannot be given full time to study. It contains the following components

- Self-taught textbooks.
- Guidance in contact sessions of expert professors
- Evaluation facility under study period
- Opportunity for demonstrations where necessary
- Virtual Class Room Web Radio 'Successful Availability

This study method not only gives the student the details of the syllabus, but also provides a set of study books. These study books are offered on admission fee and can be maintained by the student himself. These self-study books are written differently than other textbooks. The textbook is divided into small sections so that it can be explained in one reading. For example, topics are arranged neatly using illustrations, graphs, pictures, etc. These books are designed for easy student study. If he can't solve any of the questions, he will want to re-read that part and get answers. Even if some of these questions cannot be answered, they should be kept on record and in the liaison session at the study center with the guidance professor.

(Counselor) Discussion can be answered. The student can choose the study center of his / her convenient location. Expert guides in this topic guide the students in these courses, which are usually held on holidays or after work hours for each course. However, this guidance is not just about lectures. The guide can get answers to students' questions / doubts discuss difficult

topics - conduct seminars, the student can know about his progress through internal assessment. Therefore, the student should attend the contact sessions.

The student should utilize all the above study facilities to create his own study method. Considering the time you have, use the time you need to plan. Not only is the study done by text, it is a real practice but it is a good practice to have a clear understanding of the topics and use them in the right place. Therefore, the student is expected to study with emphasis on demonstrative practice.

3.6 Period

This Program is of 12 months duration, but it can be completed in a maximum of 4 years, registration will be terminated after 4 years.

3.7 Medium

The medium of instruction and examination is in Hindi and English language

3.8 Credits

A total of 36 credits have to be completed for the Diploma in Renewable Energy Safety Inspectors & Operations Managers

4. Diploma in Solar PV technology Operations & Maintenance (O&M)

4.1 Content

Sr. No	Course Code	Course Name
1	STM 002	Introduction to Solar Energy
2	STM 003	Solar PV System Components
3	STM 004	Electrical Fundamentals
4	STM 005	Installation of Solar PV Systems
5	STM 006	Operation of Solar PV Systems
6	STM 007	Maintenance Practices
7	STM 008	Safety Protocols
8	STM 009	Case Studies and Field Visits
9	STM 010	Project Work

4.2. Eligibility

- Diploma/B.E.
- Minimum Age: 18 Years

4.3. Program Fee Structure and Fees Distribution Chart (Per Student)

Program fees: Total fee is **Rs.25000/** only The details are as follows.

Mandatory fees

Sr. No.	Particulars	Amount
1.	Registration fees	200
2.	Eligibility fee	100
3.	Identify Card fee	10
4.	Prospectus fee	50
5.	E-Suvidha / e-services fee	70
6.	Library fee	0
7.	Chancellor's office Event fees	38
8.	Sports fee	50
9.	DSW fees	50
10	Disaster Management fee	0
11.	NSS fee	0
12.	Alumni	10
13.	Sanvad fees	0
14.	Graduation/Convocation	450
15.	Learners Insurance	0
	Total	**1028**

- **Total Fees**

Tuition fees

a) University Share Rs. 4686
b) Study Centre Share Rs. 18746
c) **Total Tuition Fee (a+b) Rs. 23432/-**
d) Mandatory Fees Rs.1028
e) Examination Fees Rs.540
Total Fees (c+d+e) Rs. 25000/-

4.4 Evaluation process

Paper Name	Paper Code	Assessment Method	Credit Point	Passing Marks Total
Semester 1				
Introduction to Solar Energy	STM 002	Theory	2	20/50
Solar PV System Components	STM 003	Theory	4	40/100
Electrical Fundamentals	STM 004	Theory	4	40/100
Installation of Solar PV Systems	STM 005	Theory	4	40/100
Operation of Solar PV Systems	STM 006	Theory	4	40/100
Semester 11				
Maintenance Practices	STM 007	Theory	4	40/100
		Practical	2	20/50
Safety Protocols	STM 008	Theory	4	40/100
Case Studies and Field Visits	STM 009	Theory	2	20/50
		Practical	2	20/50
Project Work	STM 010	Practical	4	40/100

The student will be evaluated through both theory and practical examinations. In the paper that carries 50 marks, the learner must secure a minimum of 20 marks, and in the paper that carries 100 marks, the learner must obtain at least 40 marks to successfully complete the program.

5. Registration process

1) Students should complete the registration process as per the online admission procedure prescribed by the University.
2) After completing the online registration process, you should confirm your Admission is by showing the receipt received at the study center.
3) http://ycmou.digitaluniversity.ac

6. Study Centre

Sr. No.	Study Centre Name & Address	Study Centre Coordinator Information
1.	Name : CORE Academy Address : Level 3, The POWER House, Aurum Avenue, Balewadi, High Street, Baner, Pune 411 045.	Name : Shri. Ramnivas Muwal Mail I'd - : ramnivas.muwal@core-india.in

7. Regional Centres

Following list provide detail information about Regional Centres of the University.

Sr. No.	Name & Address of Region	District	Phone and Fax	Regional Director's Email-id
1)	**Amravati Region** YCMOU Regional Centre, V.M.V. To Valgoan Road, Post V.M.V., Amravati - 444 604	Akola Amravati Buldhana Yawatmal Washim	(0721) 2531445	rd_amravati@ycmou.digitaluniversity.ac
2)	**Aurangabad Region** YCMOU Regional Centre, Survey No.41, Near Military Hostel, Nandanwan Colony, Chhavni, Aurangabad - 431 002	Aurangabad Beed Jalna Osmanabad	(0240) 2371066, 2371077	rd_aurangabad@ycmou.digitaluniversity.ac
3)	**Mumbai Region** YCMOU Regional Centre, Jagannath Shankarsheth M.N.C. Primary Marathi School, Frear bridge (South) Nana Chowk, Grant Road (W), Mumbai 400 007	Mumbai Raigad Thane Palghar	(022) 23874186, 23826135, 23874177	rd_mumbai@ycmou.digitaluniversity.ac
4)	**Nagpur Region** YCMOU Regional Centre, Subhedar Hall, University Sports Area, Law College Campus, Ravinagar Chouk, Amravati Road, Nagpur- 440001	Bhandara Chandrapur Gadchiroli Nagpur Wardha Gondia	(0712) 2553724, 25	rd_nagpur@ycmou.digitaluniversity.ac
5)	**Nashik Region** YCMOU Regional Centre, Old Municipal Corporation Building, New Pandit Colony, Nashik - 422 002	Ahmednagar Dhule Jalgaon Nashik Nandurbar	(0253) 2317063	rd_nashik@ycmou.digitaluniversity.ac
6)	**Pune Region** YCMOU Regional Centre, Shahir Annabhau Sathe Prashala Gruha, School No. 5 (Boys), 654, Sadashiv Peth, Kumthekar Marg, Pune 411 030	Pune Satara Solapur	(020) 24457914	rd_pune@ycmou.digitaluniversity.ac
7)	**Kolhapur Region** YCMOU Regional Centre, Near Post Office Shivaji University Campus, Kolhapur 416 004	Kolhapur Sangli Ratnagiri Sindhudurg	(0231) 2607022	rd_kolhapur@ycmou.digitaluniversity.ac
8)	**Nanded Region** YCMOU Regional Centre, SRT Marathwada University Area, Zari Road, Near Military Boy's Hostel, Nanded - 421 606	Latur Nanded Parbhani Hingoli	(02462) 229940, 283038	rd_nanded@ycmou.digitaluniversity.ac

8. Contact us

Diploma in Solar PV Technology Operations & Maintenance

Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University Dnyangangotri, Near Gangapur Dam, Govardhan, Nashik - 422 222

CONTACTS ON SPECIFIC DIFFICULTIES

- Feedback regarding Course/ Program content (Syllabus, etc.)
- Feedback regarding print material (Books: difficulty level, language, presentation style, etc.)
- Feedback regarding printing quality of books and other print material, suggestions for improvement.

1. DIRECTOR, SCHOOL OF VOCATIONAL EDUCATION AND SKILL DEVELOPMENT
   Y. C. M. Open University, Nashik – 422 222
   Email ID: dir_svesd@ycmou.ac.in

2. PROGRAM COORDINATOR
   SCHOOL OF VOCATIONAL EDUCATION AND SKILL DEVELOPMENT
   Y. C. M. Open University, Nashik – 422 222
   Email ID: dir_svesd@ycmou.ac.in

QUERIES, COMPLAINTS REGARDING PROSPECTUS, ADMISSION FORM ETC.

- Information regarding fees
- Permission for change of course/s and Learning Support Centre (LSC)
- Cancellation of admission/registration
- Financial aspects including refund of fees
- Feedback regarding Learning Support Centre (LSC) functioning, contact sessions etc.
- Suggestions for improvement of Learning Support Centre functioning
- Matters unattended by Learning Support Centre (LSC) /Regional Centre (RC) along with copies of letters/emails first sent to them/communication details.

3. DIRECTOR, STUDENT SERVICES DIVISION
   Y. C. M. Open University, Nashik – 422 222 (MS)
   Phone: (0253) 2231478
   Email ID: dir_ssd@ycmou.digitaluniversity.ac

4. ASSISTANT REGISTRAR
   Registration Section
   Y. C. M. Open University, Nashik – 422 222 (MS)
   Phone: (0253) 2230118
   Email ID: nondani@ycmou.digitaluniversity.ac

- FEEDBACK AND SUGGESTIONS FOR IMPROVEMENTS IN QUESTION PAPER FORMAT, CONTENT, TIMINGS, (CLASS TEST, HOME ASSIGNMENT, END EXAMINATION PAPER ETC.)

5. **Director, Evaluation Division**
   Y. C. M. Open University, Nashik – 422 222 (MS)
   Phone: (0253) 2230091
   Email ID: dir_eval@ycmou.digitaluniversity.ac

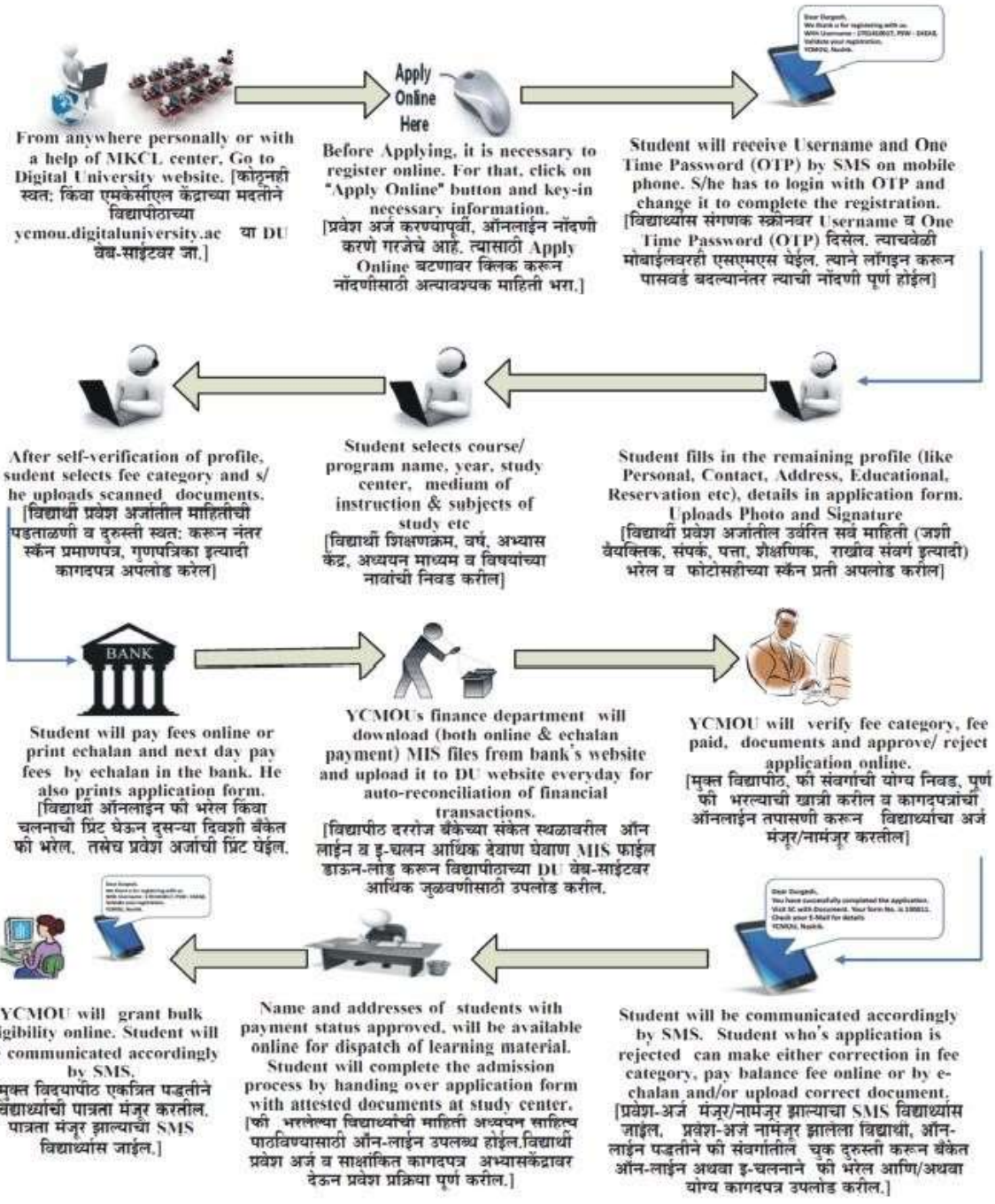
Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

ज्ञानगंगा घरोघरी

Online Admission Process Flow for Candidate not having 16 Digit P.R.N.

16 अंकी P.R.N. नसलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रिया

Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक

Online Admission Process Flow for Candidate who already have 16 Digit P.R.N.

ज्या विद्यार्थ्यांकडे 16 अंकी PRN आहे त्या विद्यार्थ्यांसाठी ऑनलाईन प्रवेश प्रक्रिया

From anywhere personally or with a help of MKCL center, Go to Digital University website. [कोठूनही स्वत: किंवा एमकेसीएल केंद्राच्या मदतीने विद्यापीठाच्या ycmou.digitaluniversity.ac या DU वेब-साईटवर जा.]

For Admission to second/third year, Click on "Online Application AY2015-16 for students having 16 digit PRN" link. [द्वितीय/तृतीय वर्षाला ऑनलाईन प्रवेश घेण्यासाठी, स्क्रीनवर दिसणाऱ्या 3 पैकी "Online Application AY2015-16 for students having 16 digit PRN" या लिंकवर क्लिक करा]

Login to your account. Use PRN as user ID and birth date as password. [PRN हा युझर आयडी व जन्म तारीख हा पासवर्ड म्हणून वापरून लॉगइन करा.]

To apply for admission, Click on link, "Admission to Second/Third year". [द्वितीय/तृतीय वर्षाला ऑनलाईन प्रवेश घेण्यासाठी, संगणक स्क्रीन admission to Second/Third year या लिंकवर क्लिक करा.]

Student can change & select study center of choice, if S/he desires. [प्रस्तुत स्क्रीन वापरून, इच्छा असल्यास, विद्यार्थी सध्याचे अभ्यास केंद्र बदलू शकतो.]

Select medium of instruction and subjects [अध्ययनाच्या भाषेची व विषयांची निवड येथे करा.]

Select fee category and fee details [फी संबंधी योग्य पर्याय व तपशिलाची निवड येथे करा.]

Select payment mode (online or echalan) [फी बँकेत भरण्याच्या पर्यायाची (डेबिट क्रेडीट कार्ड द्वारे ऑन-लाईन वा इ-चलनाने) निवड येथे करा.]

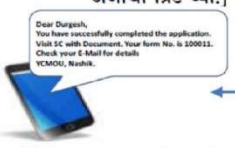
Pay admission fees online or Print eChalan and Pay Fees in bank next day. Print admission form. [ऑन-लाईन पद्धतीने अथवा चलनाची प्रिंट घेऊन बँकेत दुसऱ्या दिवशी फी भरा. प्रवेश अर्जाची प्रिंट घ्या.]

Everyday YCMOUs finance department will download (both online & echalan payment) MIS file from bank's website and upload it to DU website for auto-reconciliation of financial transactions. [विद्यापीठ दररोज बँकेच्या वेब-साईटवरील ऑनलाईन व इ-चलन आर्थिक देवाण घेवाण MIS फाईल डाऊन-लोड करून DU वेब-साईटवर आर्थिक जुळवणीसाठी उपलोड करील.

YCMOU will verify fee category, fee paid, documents and approve/reject application online. [मुक्त विदयापीठ, फी संवर्गाची योग्य निवड, पूर्ण फी भरल्याची खात्री करील व कागदपत्रांची ऑनलाईन तपासणी करून विद्यार्थ्याचा अर्ज मंजूर/नामंजूर करतील.]

Student will be communicated accordingly by SMS. Student who's application is rejected can make correction either in fee category, pay balance fee online or by e-chalan and/or upload correct document. [प्रवेश-अर्ज मंजूर/नामंजूर झाल्याचा SMS विद्यार्थ्यास जाईल. प्रवेश-अर्ज नामंजूर झालेला विद्यार्थी, ऑन-लाईन पद्धतीने फी संबंधातील चुक दुरुस्ती करून बँकेत ऑन-लाईन अथवा इ-चलनाने फी भरेल आणि/अथवा योग्य कागदपत्र उपलोड करील.]

Student will get SMS when admission process is completed. S/he will submit application form with echalan copy to study center. Name and addresses of students with payment status approved, will be available online for dispatch of learning material. [प्रवेश-प्रक्रिया पूर्ण झाल्यावर विद्यार्थ्यास SMS येईल. विद्यार्थी इ-चलनासह प्रवेश अर्ज अभ्यासकेंद्रावर देईल. फी भरल्याची खात्री झालेल्या विद्यार्थ्यांची माहिती अध्ययन साहित्य पाठविण्यासाठी ऑन-लाईन उपलब्ध होईल.]

परिशिष्ट २ : उमेदवार / अध्ययनार्थी करारनामा

उमेदवार / अध्ययनार्थी करारनामा

हा करार अध्ययनार्थी किंवा उमेदवार आणि यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ (यचममुवि) यांच्यामध्ये, अध्ययनार्थी / उमेदवार याने 'Accept' ह्या बटनावर क्लिक केल्यामुळे आपोआप अस्तित्वात आलेला आणि दोन्ही पक्षांना मान्य, कबूल आणि वैध असलेला मानण्यात येईल.

या करारनाम्यात 'उमेदवार' या संज्ञेचा वापर अशा व्यक्तींसाठी करण्यात आला आहे की जो यचममुविमार्फत राबविण्यात येणाऱ्या शिक्षणक्रमात प्रवेश घेऊ इच्छितो आणि 'अध्ययनार्थी ' या संज्ञेचा वापर अशा व्यक्तींसाठी करण्यात आलेला आहे, ज्या व्यक्तीने यचममुविमार्फत राबविण्यात येणाऱ्या शिक्षणक्रमास विहित पद्धतीचा अवलंब करून प्रवेश घेतला आहे.

उमेदवार असे मान्य व कबूल करितो की,

१) त्याने माहितीपुस्तिका तसेच संगणक पडद्यावर उपलब्ध असलेल्या मजकुराचा, माहितीचा, सूचनांचा व्यवस्थित पद्धतीने अभ्यास केला आहे आणि त्यानुसार योग्य त्या कृती केल्या आहेत.

२) त्याने ही खात्री करून घेतलेली आहे की, त्याने निवडलेल्या शिक्षणक्रमास तो पात्र आहे आणि जर तो माहितीपुस्तिका आणि / किंवा संगणक पडद्यावर उपलब्ध माहितीप्रमाणे अपात्र ठरत असेल तर त्याचा प्रवेश ताबडतोब रद्द करण्यात येईल आणि त्याने विद्यापीठात भरलेले शुल्क त्यास आंशिक किंवा पूर्ण स्वरूपात परत मिळणार नाही.

३) त्याने त्यास अध्ययन साहित्य (पुस्तके) कोणत्या स्वरूपात (छापील पुस्तके, इ-बुक, मोबाईल ॲप, दृकश्राव्य फिती, ध्वनिफिती सीडीवर किंवा इंटरनेटवर उपलब्ध असलेला मजकूर) उपलब्ध होणार आहे याची माहिती माहितीपुस्तिकेच्या संबंधित भागातून मिळविली आहे. आणि सदर स्वरूपात अध्ययन साहित्य उपलब्ध होणार आहे याबाबत त्याचे कोणतेही आक्षेप नाहीत आणि तो यापुढे कधीही अध्ययन साहित्य माहितीपुस्तिकेत दिलेल्या स्वरूपापेक्षा वेगळ्या स्वरूपात मिळण्याची मागणी करणार नाही.

४) तो यचममुवि संदर्भातील कोणतीही तक्रार किंवा इतर कोणतेही निवेदन त्यास सादर करावयाचे असल्यास अशी तक्रार किंवा निवेदन तो यचममुविमार्फत उपलब्ध असलेल्या संगणकीय प्रणालीचा (युजर आयडीचा) वापर करून करेल. अशी तक्रार किंवा निवेदन तो तक्रार किंवा निवेदनाचे उद्भवणाऱ्या कारणांच्या दिनांकाच्या तीस दिवसांच्या आत संगणकीय प्रणालीचा वापर करूनच करेल.

५) त्यास हे मान्य व कबूल आहे की, विद्यापीठाला शिक्षणक्रम राबविण्याच्या नियमांमध्ये, धोरणांमध्ये, अध्ययन साहित्यामध्ये, पाठ्यक्रमात बदल करण्याचा अधिकार आहे आणि अशा नियमांमधील धोरणांमधील, अध्ययन साहित्यामधील, पाठ्यक्रमामधील बदल त्यास बंधनकारक असतील आणि याबाबत त्याची कोणतीही तक्रार असणार नाही.

६) तो शिक्षणक्रमाच्या कालावधीमध्ये विद्यापीठात नोंदविलेल्या त्याच्या भ्रमणध्वनी क्रमांकात बदल करणार नाही.

७) त्यास हे मान्य व कबूल आहे की, त्याने नोंदणीच्या वेळेस विद्यापीठात सादर केलेल्या माहितीत बदल करणे (फोटोग्राफ, भ्रमणध्वनी क्रमांक, जन्मतारीख, पत्ता, इत्यादीसाठी) योग्य ते शुल्क आकारण्याचे अधिकार विद्यापीठाने राखून ठेवले आहेत.

८) त्यास हे मान्य व कबूल आहे की, जर विद्यापीठास शासनाकडून (शिष्यवृत्ती विद्यार्थ्यांसंदर्भात) त्याचे शुल्क प्राप्त झाले नाही तर अशा अध्ययनार्थ्यांना परीक्षा देण्यास मज्जाव करण्यात येईल आणि जर परीक्षा दिलेली असेल तर त्याचा निकाल तेव्हापर्यंत राखून ठेवण्यात येईल जेव्हापर्यंत त्याचे शुल्क विद्यापीठास प्राप्त होत नाही.

९) त्यास याचीही कल्पना आहे की, त्याच्याकडून कोणतीही असत्य, अपुरी माहिती दिली गेल्यास त्याचा प्रवेश रद्द करण्यात येईल आणि जर त्यास पदवी किंवा पदविका निर्गमित करण्यात आलेल्या असतील तर अशा प्रकारे असत्य, अपूर्ण माहिती मिळाल्याचे सिद्ध झाल्यानंतर त्याची पदवी, पदविका रद्दबातल करण्यात येईल.

१०) तो विद्यापीठाचे संकेतस्थळ (ycmou.digitaluniversity.ac. OR ycmou.ac.in) येथे नियमितपणे भेट देईल आणि तेथे देण्यात आलेल्या शैक्षणिक किंवा प्रशासकीय स्वरूपाच्या सूचनांचे (उदाहरणार्थ, परीक्षा हॉलतिकीट डाऊनलोड करणे आणि त्याची छपाई करणे) काटेकोरपणे पालन करेल.

११) तो विद्यापीठाच्या शिक्षणक्रमाचा अभ्यास अपेक्षित असलेल्या परिश्रम, शिस्त, प्रामाणिकपणे करेल. तसेच आपले वर्तन विद्यापीठाचा सुयोग्य अध्ययनार्थ्याप्रमाणे करेल आणि अशी कोणतीही कृती करणार नाही की जी विद्यापीठाच्या अध्ययनार्थ्यास शोभणार नाही.

परिशिष्ट २ : Candidate/Student Agreement at the time of Admission

Candidate/Student Agreement at the time of Admission

This is an agreement between the student or candidate and the YCMOU which is entered into by virtue of the candidate for admission clicking on "ACCEPT" button on the online admission portal at the time of admission to a program using online admission process.

In this agreement the term "candidate" is used to mean the person who proposes to take admission to a program in YCMOU and the term "student" is used to mean a person who has been admitted to a program of the YCMOU after fulfilling all the conditions thereof.

The candidate undertakes that -

1. He has gone through the prospectus and the on-screen narrations or directions and has sincerely responded to the on-screen directions.
2. He has ensured that he is eligible to the program to which he proposes to take admission and that if it is found otherwise, (that is, if he is found not to be fulfilling the conditions of the eligibility at any time as per the rules mentioned in the prospectus or the on-line narrations) his admission will be summarily cancelled and the fees paid to the university will not be refunded in part or in full.
3. The information about the medium/mode of delivery of the Study Material (for example printed books, e-books, mobile app, audio/video material available on internet or through CD/DVD, etc) has been duly studied by me in the relevant pages of the prospectus and I have no objection to the said mode of delivery. He shall not make any demands on the methods or medium of delivery other than that mentioned in the prospectus.
4. He shall make any representations to the YCMOU by logging on as a student in respect of any activities of grievances within a period of thirty days from the date of cause of the grievances or by an email to the university at the designated e-mail address.
5. He understands that the University reserves right to make changes in the rules or syllabi or learning material or any other policy matter as a matter of urgency and that such changes in the rules, syllabi or policy matters shall be binding and applicable on him and that he shall not make objections to such changes.
6. He shall not change his mobile number as registered with the University during the time of admission to the program.
7. He understands that the University shall levy charges on changes in profiles of the student, including the photograph, mobile number, date of birth, etc.
8. He understands that in case the University does not receive the fees from the Government (in case of Scholarship or Free-ship candidates), the student may be barred from taking examinations and his results shall not be declared till such time that the fees have been received.
9. He understands that any incorrect or incomplete information given by him is liable to cancellation of his admission or withdrawal of degree or diploma awarded to him as and when the university gets to know of such supply of incomplete or incorrect information.
10. He shall visit the University's website (ycmou.digitaluniversity.ac and ycmou.ac.in) regularly and undertake necessary steps for academic and administrative purposes as expected from him including downloading of the examination hall ticket and printing the same.
11. He shall undertake the studies of the academic program with necessary industry, discipline and honesty and conduct himself with due dignity and shall do nothing which is unbecoming of a student of the YCMOU.

परिशिष्ट ३ : गरीब अध्ययनार्थी साहाय्य योजना नियमावली

१. **नाव :** या योजनेचे नाव गरीब अध्ययनार्थी साहाय्य योजना असे राहील.

२. **व्याप्ती :**

२.१ सदरची गरीब अध्ययनार्थी साहाय्य योजना यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाच्या एका वर्षापेक्षा अधिक कालावधीच्या सर्व शिक्षणक्रमांच्या अध्ययनार्थ्यांना लागू राहील.

२.२ अंध, अपंग, मूकबधिर, कर्णबधिर अध्ययनार्थ्यांसाठी संपूर्ण फी, मार्कांची सवलत व्यवस्थापन मंडळाने घेतलेल्या निर्णयान्वये देय राहील.

२.३ आर्थिक दुर्बल घटकातील अध्ययनार्थ्यांसाठी सदर योजना लागू असेल.

३. **पात्रतेचे निकष :**

३.१ गरीब अध्ययनार्थी साहाय्य योजनेचा लाभ मिळण्यासाठी कुटुंबाच्या वार्षिक उत्पन्नाची कमाल मर्यादा रु. १,००,०००/- राहील.

३.२ तहसिलदाराचे मूळ उत्पन्नाचे प्रमाणपत्र मागील वित्तीय वर्षाचे असावे.

३.३ सदर योजनेचा लाभ देताना संबंधित अध्ययनार्थी मागील शैक्षणिक वर्षाच्या अंतिम परीक्षेत उत्तीर्ण असणे आवश्यक राहील.

३.४ गरीब अध्ययनार्थी सहाय्य योजनेसाठी अध्ययनार्थ्याने मागील वर्षी योजनेचा लाभ घेतला असेल तर सदर अध्ययनार्थी सर्व विषयांत उत्तीर्ण असणे आवश्यक आहे.

३.५ सदर योजनेसाठी पात्र ठरलेल्या अध्ययनार्थ्याने त्याला ज्या शैक्षणिक वर्षासाठी योजनेचा लाभ मंजूर करण्यात आला तो अभ्यासक्रम त्याने / तिने यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाच्या मान्यताप्राप्त अध्ययन सहाय्यता केंद्रातून पूर्ण करणे आवश्यक आहे. अभ्यासक्रमाचे वर्ष पूर्ण होण्यापूर्वी संबंधित अध्ययनार्थ्याचा प्रवेश कोणत्याही कारणास्तव रद्द झाल्यास विद्यापीठाने प्रदान केलेली रक्कम व प्रमाणपत्र विद्यापीठास परत करण्याची जबाबदारी संबंधित अध्ययनार्थी, अध्ययन सहाय्यता केंद्र व विभागीय केंद्र यांची राहील.

३.६ राज्य शासन / केंद्र शासन यांच्याकडे शिष्यवृत्ती मिळण्यासाठी अर्ज केलेल्या अध्ययनार्थ्यांना सदर योजनेचा लाभ देय नाही.

३.७ रु. ३,०००/- पेक्षा कमी फी असलेल्या शिक्षणक्रमाकरिता ही योजना लागू नाही.

४. **योजनेची गुणांची निकष पद्धत :**

४.१	अध्ययनार्थी शहरी भागातील असल्यास	१ गुण
४.२	अध्ययनार्थी ग्रामीण भागातील असल्यास	२ गुण
४.३	अध्ययनार्थी अतिदुर्गम भागातील असल्यास	३ गुण
४.४	प्रकल्पग्रस्त असल्यास	२ गुण
४.५	खेळाडू असल्यास (विभागीय / राज्य पातळी)	४ गुण
४.६	उत्पन्न मर्यादा रु. ३५०००/- पर्यंत	३ गुण
४.७	उत्पन्न मर्यादा रु. ७००००/- पर्यंत	२ गुण
४.८	उत्पन्न मर्यादा रु. १,००,०००/- पर्यंत	१ गुण

५. **अनुज्ञेय रक्कम :** अनुज्ञेय रक्कम या योजनेसाठी निश्चित केलेल्या निकषांनुसार प्राप्त गुणांच्या आधारे व शिक्षणक्रम पातळीनिहाय ठरविलेल्या रकमेच्या आधारे निश्चित केली जाईल.

५.१ पदविका शिक्षणक्रम : रु. ३,०००/- किंवा शिक्षणक्रमाचे शुल्क यापैकी जे कमी असेल ती रक्कम

५.२ पदवी शिक्षणक्रम : रु. ५,०००/- किंवा शिक्षणक्रमाचे शुल्क यापैकी जे कमी असेल ती रक्कम

५.३ पोस्ट ग्रॅज्युएट डिप्लोमा शिक्षणक्रम : रु. ५,०००/- किंवा शिक्षणक्रमाचे शुल्क यापैकी जे कमी असेल ती रक्कम

५.४ पदव्युत्तर पदवी शिक्षणक्रम : रु. ७,०००/- किंवा शिक्षणक्रमाचे शुल्क यापैकी जे कमी असेल ती रक्कम

५.५ गरीब अध्ययनार्थी साहाय्य निधी योजनेकरिता अर्थसंकल्पातील अंदाजपत्रकीय तरतूद आरक्षण विभागातर्फे त्या-त्या शैक्षणिक वर्षात करण्यात येईल.

५.६ अनुज्ञेय रक्कम उदाहरण दाखल तक्ता :

अ.क्र.	*किमान गुण*	*अनुज्ञेय रकमेचे प्रमाण %*	*डिप्लोमा*	*पदवी / पोस्ट ग्रॅज्युएट डिप्लोमा*	*पोस्ट ग्रॅज्युएट डिग्री*
			रु. ३०००/-	रु. ५०००/-	रु. ७०००/-
१	०२	३०	रु. ९००	रु. १५००	२१००
२	३ ते ५	५०	रु. १५००	रु. २५००	३५००
३	६ च्या पुढे	१००	रु. ३०००	रु. ५०००	७०००

६ गरीब अध्ययनार्थी साहाय्य योजनेअंतर्गत मदत मिळण्यासाठी अर्ज सादर करण्याची पद्धत :

६.१ गरीब अध्ययनार्थी साहाय्य निधी योजनेचा विहित नमुन्यातील अर्ज व आवश्यक सहपत्रे जोडून अध्ययन सहाय्यता केंद्राकडे दिलेल्या मुदतीत सादर करणे आवश्यक राहील.

६.२ अध्ययनार्थ्याने सादर केलेल्या विहित नमुन्यातील अर्जावर अध्ययन सहाय्यता केंद्र प्रमुख / संयोजक यांचा सही व शिक्का असणे बंधनकारक राहील.

६.३ अर्जातील प्रतिज्ञापत्रावर अध्ययनार्थ्यांची सही व राष्ट्रीयीकृत बँकेचा तपशील म्हणजे बँकेचे नाव, शाखा, खाते क्रमांक, आय एफ एस सी (IFSC) कोड या बाबी नोंदवणे आवश्यक आहे.

६.४ मागील वर्षी सदर योजनेचा लाभ घेणाऱ्या अध्ययनार्थ्यांनी मागील वर्षीच्या गुणपत्रिकेची झेरॉक्स प्रत जोडली आहे काय? ते मागील वर्षाच्या परीक्षेत उत्तीर्ण आहेत का? हे अध्ययन सहाय्यता केंद्र प्रमुखांनी पहावे.

६.५ अध्ययन सहाय्यता केंद्रप्रमुखांनी अध्ययनार्थ्यांकडून अर्ज निर्धारित मुदतीत भरून घेऊन विभागीय केंद्रांकडे सादर करावेत.

६.६ अध्ययन सहाय्यता केंद्राने विभागीय केंद्राकडे सादर केलेल्या अर्जाची छाननी वरील निकषांच्या आधारे विभागीय केंद्राने करावी. तसेच विद्यापीठाने दिलेल्या विहित नमुन्यातील माहिती Excel Sheet मध्ये Hard Copy/ Soft Copy तयार करावी.

६.७ शैक्षणिक वर्ष २०१४-१५ मध्ये प्रवेश घेतलेल्या अध्ययनार्थ्यांना पूर्वीच्याच नियमाप्रमाणे गरीब अध्ययनार्थी साहाय्य प्रदान करण्यात येईल.

६.८ शैक्षणिक वर्ष २०१५-१६ पासून प्रवेश घेतलेल्या अध्ययनार्थ्यांना नवीन नियमांच्या आधारे गरीब अध्ययनार्थी साहाय्य योजनेची रक्कम प्रदान करण्यात येईल.

६.९ प्रत्येक शैक्षणिक वर्षात दिनांक १५ ऑक्टोबरपर्यंत अध्ययन सहाय्यता केंद्रांनी गरीब अध्ययनार्थी सहाय्य योजनेचे अर्ज जमा करावेत व विभागीय केंद्रांनी दिनांक १५ नोव्हेंबरपर्यंत सदरचे अर्ज व तक्त्यातील माहिती उपकुलसचिव, आरक्षण कक्ष यांच्याकडे सादर करावी.

६.१० पात्र अध्ययनार्थ्यांना सदर योजनेचा लाभ मंजूर केल्याबाबतची अंतिम यादी जानेवारीमध्ये विद्यापीठाच्या संकेतस्थळावर जाहीर केली जाईल.

परिशिष्ट ४ : University Grants Commission Resolution (2004)

विश्वविद्यालय अनुदान आयोग
बहादुरशाह जाफर मार्ग
नई दिल्ली-११० ००२
UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADURSHAH ZAFAR MARG
NEW DELHI-110002

F1-52/2000(CPP-II) 5 MAY 2004

The Registrar / Director
Of all the Indian Universities
(Deemed, State, Central Universities /
Institutions of National importance)

Subject : Recognition of Degrees awarded by Open Universities.

Sir/Madam,

There are a number of open Universities in the country offering various degrees/diploma through the mode of non-formal education. **The Open Universities have been established in the country by an Act of Parliament or State Legislature in accordance with the provisions contained in Section 2(f) of University Grants Commission Act, 1956. These universities are, therefore, empowered to award degrees in terms of Section 22(1) of the UGC Act, 1956.**

A circular was earlier issued vide UGC letter N.F.1-8/92(CPP) dated February, 1992 mentioning that the Certificate, Diplomas and Degrees awarded by Indira Gandhi National Open University are to be treated equivalent to the corresponding awards of the Universities in the country.

Attention is further invited to UGC circular No.F1-25/93(CPP-II) dated 28th July, 1993 (copy enclosed) for recognition of degrees and diplomas as well as transfer of credit for courses successfully completed by students between the two types of universities so that the mobility of students from Open University stream to traditional Universities is ensured without any difficulty.

The UGC has specified the nomenclature of degrees under Section 22(3) of the UGC Act, 1956 to ensure mandatory requirements viz. minimum essential academic inputs required for awarding such degrees. A copy of Gazette Notification regarding specification of degrees issued vide No.1-52/97(CPP-II) dated 31st January 2004 is enclosed. The details are also given in UGC Web site : www.ugc.ac.in

May, I therefore request you to treat the Degrees / Diploma / Certificates awarded by the Open Universities in conformity with the UGC notification on Specification of Degrees as equivalent to the corresponding awards of the traditional Universities in the country.

Yours faithfully

(Dr. Mrs. Pankaj Mittal)
Joint Secretary

Encl. : As Above
Copy to :

1. The Secretary, Government of India, Ministry of Human Resource Development, Department of Secondary Education and Higher Education, Shastri Bhavan, New Delhi-110001.
2. The Secretary, All Indian Council for Technical Education, I.G. Sports Complex, Indraprastha Estate, New Delhi
3. The Secretary, Association of Indian Universities (AIU), 16, Comrade Inderjit Gupta Marg, New Delhi -110002.
4. The Secretary, National Council for Teacher Education, I.G. Stadium, I. P. Estate, New Delhi-110002.
5. The Director of Distance Education Council, IGNOU Campus, Maidan Garhi, New Delhi-110068.
6. The Vice-Chancellor, Indira Gandhi National Open University, Maidan Garhi, New Delhi-110068.
7. The Vice-Chancellor, Dr. B. R. Ambedkar Open University, Road, No. 46, Jubilee Hills, Hyderabad (AP)
8. The Vice-Chancellor, Nalanda Open University, West Gandhi Maidan, Patna-800001 (Bihar)
9. The Vice-Chancellor, Dr. Babasaheb Ambedkar Open University, Shahigaug, Ahmedabad-380003 (Gujarat)
10. The Vice-Chancellor, Karnataka State Open University, Manasagangotri, Mysore-570006 (Karnataka)
11. The Vice-Chancellor, Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik-422222 (Maharashtra)
12. The Vice-Chancellor, Kota Open University, Vardhaman Mahaveer Open University, Kota-324010 (Rajasthan)
13. The Vice-Chancellor, Netaji Subhash Open University, Kolkata-700020 (West Bengal)
14. The Vice-Chancellor, Madhya Pradesh Bhoj (Open) University, Bhopal-462016 (M.P.)

(V.K. Jaiswal)
Under Secretary

परिशिष्ट ५ : G.R. of equivalency to 10th and 12th

यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठ, नाशिक व
राष्ट्रीय मुक्त विद्यालय शिक्षण संस्था, नवी दिल्ली यांची
प्रमाणपत्रे शासनसेवेसाठी समकक्ष म्हणून विचारात घेण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : आरजीडी-१५११/प्र.क्र.८९/१३,
मंत्रालय, विस्तार इमारत, मुंबई-४०००३२
दिनांक : २० मे, २०११.

वाचा

१) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक : आरजीडी-१३९८/प्र.क्र.६७/९८/१३, दिनांक १० डिसेंबर, १९९८.
२) शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक : आरजीडी-१३०५/प्र.क्र.२४/२००५/१३, दिनांक १२ डिसेंबर, २००६.

शासन निर्णय :

यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठ, नाशिक येथून प्राप्त केलेली शैक्षणिक अर्हता शासकीय सेवेतील नियुक्तीसाठी ग्राह्य धरण्याबाबत सर्वसाधारण सूचना निर्गमित करण्याचे निदेश मा. महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधीकरण, मुंबई यांनी श्री. राजेंद्र घुणकीकर विरुद्ध महाराष्ट्र शासन (मूळ अर्ज क्र. ६७०/२००८) वर दिले आहेत. त्यावर, शासनाने घेतलेल्या निर्णयानुसार यासंदर्भात खालीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

१. ''ज्या पदांच्या सेवाप्रवेश नियमात १० वी/१२ वी (माध्यमिक/उच्च माध्यमिक) परीक्षा उत्तीर्ण असणे अशी किमान अर्हता विहित केलेली असेल त्या बाबतीत, महाराष्ट्र राज्य शिक्षण मंडळाची माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शालांत परीक्षा उत्तीर्ण नसलेला मात्र, यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठाची पूर्व परीक्षा उत्तीर्ण होऊन पदवी परीक्षेचे प्रथम वर्ष उत्तीर्ण झालेला **वा** यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठातून पदवी धारण केलेला उमेदवार पात्र समजण्यात यावा.''

२. बृहन्मुंबईतील लिपिक-टंकलेखक पदावरील नियुक्तीसाठी विहित करण्यात आलेल्या सेवाप्रवेश नियमातील २ (इ) मध्ये ''महाराष्ट्र माध्यमिक व उच्च माध्यमिक मंडळाने नियंत्रित केलेली माध्यमिक शालांत प्रमाणपत्र परीक्षा आणि या परीक्षेस समकक्ष घोषित केलेल्या इतर परीक्षा अंतर्भूत असल्याचे नमूद केले आहे.'' तसेच, उमेदवारांकडे महाराष्ट्र राज्यातील अधिवास प्रमाणपत्र असणेही आवश्यक आहे. राष्ट्रीय मुक्त विद्यालय शिक्षण संस्थान, नवी दिल्ली या विद्यालयाची माध्यमिक शालांत परीक्षा उत्तीर्ण केलेल्या एका उमेदवाराने महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकारणाकडे दाखल केलेल्या प्रकरणात (मूळ अर्ज क्रमांक २०४/२०१०) राज्य शासनाने लवकरात लवकर निर्णय घ्यावा, असे आदेश दिले आहेत. केंद्र शासनाने कायद्यान्वये स्थापन केलेल्या राष्ट्रीय मुक्त विद्यालय शिक्षण संस्था, नवी दिल्ली (National Institution of Open Schooling, New Delhi) या विद्यालयाची माध्यमिक शालांत परीक्षा (किमान ५ विषयांसह) उत्तीर्ण केलेल्या उमेदवारांना शालेय शिक्षण विभागाने अकरावी प्रवेशासाठी पात्र ठरविले आहे. मात्र, शासन सेवेतील नियुक्तीसंदर्भात समकक्षतेबाबत कोणतेही आदेश नाहीत. केंद्रिय मनुष्यबळ विकास मंत्रालयाने सर्व राज्यांना, राष्ट्रीय मुक्त विद्यालय शिक्षण संस्था, नवी दिल्ली (National Institute of Open Schooling, New Delhi) यांच्याकडून दिली जाणारी प्रमाणपत्रे उच्च शिक्षण व नोकरीसाठी (Employment) ग्राह्य (समकक्ष) धरण्याबाबत कळविले आहे. ही बाब विचारात घेऊन, राष्ट्रीय मुक्त विद्यालय शिक्षण संस्था, नवी दिल्ली यांच्यामार्फत माध्यमिक शालांत परीक्षेबाबत दिलेले प्रमाणपत्र, माध्यमिक शालांत परीक्षा अशी अर्हता असलेल्या पदांवर नियुक्तीसाठी ग्राह्य धरण्याची बाब देखील शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यावर, शासनाने घेतलेल्या निर्णयानुसार यासंदर्भात खालीलप्रमाणे सूचना देण्यात येत आहेत.

''राष्ट्रीय मुक्त विद्यालय संस्था, नवी दिल्ली यांची (मराठी व इंग्रजीसह किमान ५ विषयांसह) शालांत परीक्षा उत्तीर्ण झालेल्या व सदर प्रमाणपत्र (Secondary School Examination Certificate) धारण करणाऱ्या उमेदवारांनी, राज्य शासन सेवेमध्ये ज्या ज्या ठिकाणी माध्यमिक शालांत प्रमाणपत्र परीक्षा उत्तीर्ण अशी अर्हता विहित केली असेल त्या त्या ठिकाणी शासन सेवेसाठी शालांत परीक्षा समकक्ष पात्रता आपोआप धारण केली आहे असे समजण्यात यावे.''

३. त्यानुसार, सर्व नियुक्ती प्राधिकारी यांनी कार्यवाही करावी. हे आदेश या आदेशाच्या दिनांकापासून तात्काळ अंमलात येतील.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध असून त्याचा संगणक संकेतांक क्रमांक २०११०५२०१३५१०४००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(बा. वि. निकम)
अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

Guidelines for Pursuing Two Academic Programmes Simultaneously

Guidelines

1. A student can pursue two full time academic programmes in physical mode provided that in such cases, class timings for one programme do not overlap with the class timings of the other programme.
2. A student can pursue two academic programmes, one in full time physical mode and another in Open and Distance Learning (ODL)/Online mode; or up to two ODL/Online programmes simultaneously.
3. Degree or diploma programmes under ODL/Online mode shall be pursued with only such HEIs which are recognized by UGC/Statutory Council/Govt. of India for running such programmes.
4. Degree or diploma programmes under these guidelines shall be governed by the Regulations notified by the UGC and also the respective statutory/professional councils, wherever applicable.
5. These guidelines shall come into effect from the date of their notification by the UGC. No retrospective benefit can be claimed by the students who have already done two academic programmes simultaneously prior to the notification of these guidelines.

The above guidelines shall be applicable only to the students pursuing academic programmes other than Ph.D. programme.

Based on the above guidelines, the universities can devise mechanisms, through their statutory bodies, for allowing their students to pursue two academic programmes simultaneously as mentioned above.

https://www.ugc.gov.in/pdfnews/5729348_Guidelines-for-pursuing-two-academic-programmes-simultaneously.pdf

Appendix - 7 : G.R. of Equivalency and Approval of State Govt. of Maharashtra for Degree's and Diploma's of Open Universities

मुक्त विद्यापीठाच्या पदव्यांना समकक्षता व शासनमान्यता

(१) अन्य विद्यापीठांच्या पदवीशी समकक्षता

मा. शिक्षण संचालक (उच्च शिक्षण) महाराष्ट्र राज्य यांच्या पत्र क्र. समक (उ. शि.)/१०९४/३२८६१/मवि-१, दि. ३० ऑक्टोबर १९९५ च्या पत्रान्वये 'केंद्रीय किंवा राज्य विधिमंडळाने अधिनियमाद्वारे भारतातील विद्यापीठाने दिलेली पदवी/पदविका आणि संसदेने अधिनियमाद्वारे इतर शैक्षणिक संस्था प्रस्तावित केलेल्या आहेत किंवा विद्यापीठ अनुदान आयोग अधिनियम (१९५६) मधील कलम क्र. ३ अन्वये मानीव विद्यापीठे घोषित केली आहेत अशांच्या बाबतीत पदवी किंवा पदविका मान्यता देण्याबाबतचे औपचारिक आदेश विद्यापीठाने काढण्याची आवश्यकता नाही'.

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ हे महाराष्ट्र राज्याच्या विधिमंडळाने अधिनियमाद्वारे (कायदा क्र. २०/१९८९) स्थापन केलेले विद्यापीठ असून त्यास विद्यापीठ अनुदान आयोगाचीही मान्यता आहे. **त्यामुळे या विद्यापीठाची पदवी इतर विद्यापीठांच्या पदवीशी समकक्ष आहे.**

(२) विद्यापीठ अनुदान आयोगाची मान्यता

विद्यापीठ अनुदान आयोग, नवी दिल्ली यांनी त्यांचे पत्र क्र. F/S-15/89 (CPP-I) दि. ८ डिसेंबर १९९२ नुसार विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या १९५६ च्या कायद्यातील कलम १२-बी अन्वये यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठास मान्यता दिली आहे.

(३) महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाची मान्यता

उपसचिव व परीक्षा नियंत्रक, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई यांच्या पत्र क्र. १४७७ (१७/१९९४/कक्ष) **दि. १७ फेब्रुवारी १९९४ च्या पत्रातील मान्यतेसंबंधीचा मजकूर - 'यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ हे संविधिमान्य (Statutory) असल्यामुळे आपल्या विद्यापीठाच्या पदवीधर** अध्ययनार्थ्यांकडून **आलेले अर्ज देखील इतर मान्यताप्राप्त विद्यापीठांच्या पदवीधर उमेदवारांकडून आलेल्या अर्जांप्रमाणेच आयोगाकडून विचारात घेतले जातील'**

मुक्त विद्यापीठाच्या पदवी/पदविकांना महाराष्ट्र शासन मान्यता

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने मान्यता दिलेली विद्यापीठे

राज्य सेवेतील पदासांठी पदवी/पदविकास मान्यता

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग

शासन निर्णय : क्रमांक आरजीडी-१३९४/प्र.क्र. २१/९४/१३,मंत्रालय, मुंबई ४०००३२, दिनांक ८ मार्च १९९५

वाचा : (१) सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्रमांक आरजीडी-१०६१/१८९६७/११४ - जे दिनांक २१ ऑगस्ट १९६९

शासन निर्णय : महाराष्ट्र लोक सेवा आयोगाशी विचार विनिमय करून उपरोक्त दिनांक २१ ऑगस्ट १९६९ च्या आदेशाद्वारे असा निर्णय घेण्यात आला होता की, केंद्र अथवा राज्य विधिमंडळाच्या अधिनियमाद्वारे स्थापित झालेली विद्यापीठे, संसदेच्या अधिनियमाद्वारे स्थापन झालेल्या इतर शैक्षणिक संस्था, किंवा विद्यापीठ अनुदान आयोग अधिनियम, १९५६ च्या अंतर्गत भाग ३ अन्वये जाहीर झालेली मानवी विद्यापीठे यांनी प्रदान केलेल्या पदव्या / पदविका तसेच भारतीय वैद्यकीय मंडळ अधिनियम, १९५६ च्या परिशिष्टांमध्ये अंतर्भूत केलेल्या वैद्यकीय व संलग्न विषयामधील पदव्या यांना शासकीय महाविद्यालयातील अध्यापकीय पदे वगळता, **राज्यातील सेवा व पदांवरील भरतीसाठी आपोआप मान्यता प्राप्त झाली असल्याचे समजण्यात यावे.**

(२) सदर आदेशासोबत विद्यापीठ अनुदान आयोगाने मान्यता दिलेल्या वैधानिक विद्यापीठे व संस्थांची यादी जोडण्यात आली होती. आयोग मान्यताप्राप्त विद्यापीठे व संस्था यांची अद्ययावत यादी आता या आदेशासोबत जोडण्यात आली आहे. शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्रमांक आरजीडी - १०६१/१८९६७/९१४/जे दिनांक २१ ऑगस्ट १९६९ मध्ये नमूद केलेल्या आणि वर परिच्छद १ मध्ये उद्धृत केलेल्या हेतूसाठी सदर सर्व विद्यापीठे/संस्था यांनी प्रदान केलेल्या पदवी/पदविकांना आपोआप मान्यता देण्यात आल्याचे समजण्यात यावे.

महाराष्ट्रचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने

दा. र. राणे

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

(१) राज्यपालांचे सचिव
(२) मुख्य मंत्र्यांचे सचिव
(३) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई
(४) महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, मुंबई
(५) महालेखापाल, महाराष्ट्र -२, मुंबई
(६) निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
(७) अभिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई
(८) प्रबंधक, उच्च न्यायालय (मूळ न्याय शाखा), मुंबई
(९) प्रबंधक, उच्च न्यायालय (अपील शाखा), मुंबई
(१०) प्रबंधक, लोक आयुक्त व उप लोक आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई
(११) सर्व मंत्रालयीन शिक्षण
(१२) मंत्रालयीन विभागांच्या नियंत्रणांच्या नियंत्रणाखालील सर्व विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख
(१३) अवर सचिव, भारत सरकार, शिक्षण मंत्रालय, नवी दिल्ली
(१४) निवड नस्ती

वाचा : महाराष्ट्र शासनाच्या उपरोक्त शासन निर्णय क्रमांक आर.जी.डी. १३९४/प्र.क्र.२१/९४/१३ मंत्रालय, मुंबई. दिनांक ८ मार्च १९९५ च्या सोबत जोडलेल्या यादीमध्ये यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक यांची अनुक्रमांक १४६ वर नोंद करण्यात आलेली आहे.

Appendix - 8 : Letter of Recognition from UGC

APPENDIX 1

APPENDIX 1.1 : LETTER OF RECOGNITION FROM UGC

UNIVERSITY GRANTS COMMISSION
BAHADUR SHAH ZAFAR MARG
NEW DELHI-110002.

NO. F.5-15/89 (OPP-I) December, 1992

The Secretary
Govt. of Maharashtra
Higher and Technical
Education and Employment Deptt.
Mantralaya Annexe
Bombay- 400032.

Sub : Recognition of Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, *Nashik for Central assistance under Section 12-B of the* UGC Act, 1956.

Sir,

With reference to the correspondence resting with your letter No. MOJ/ 63003 (241/92) UNI dated 11th November, 1992 on the above subject, I am to say that the University Grants Commission has agreed to declare the Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University Nashik established under Maharashtra State Act No. XX of 1989, fit to receive Central assistance for all purposes including Institutional development in terms of the rules framed under Section 12-B of the UGC Act, 1956.

The receipt of the letter may please be acknowledged.

Yours faithfully,

Sd/xxx
(I J GUPTA)
JOINT SECRETARY

Copy to: -

1. The Vice - Chancellor, Yashwantrao Chavan Maharashtra Open University, Nashik-422005.
2. Secretary to the Govt. of India, Ministry of Human Resource Development (Deptt. of Education) New Delhi.
3. The Registrar, Indira Gandhi National Open University, Maidan Garhi, New Delhi- 110068.
4. The Secretary, Association of Indian Universities, 16, Kotla Marg, New Delhi- 110002.
5. *Desk Officer (Meeting) / S.O.FD-III/S.O.SU-II/S.S.O.-I, Stat, U.G.C. New Delhi.*
6. All Officers /Sections, UGC New Delhi.

Sd/-
(D. D. Mehta)
SECTION OFFICER

परिशिष्ट ९ : विद्यार्थी सहायता आणि विद्यार्थी कल्याण योजना

■ अध्ययनार्थी सहायता

अल्प उत्पन्न गटातल्या हुशार अध्ययनार्थ्यांसाठी अध्ययनार्थी साहाय्य योजना विद्यापीठातर्फे राबविली जाते. त्यासाठी विद्यापीठाने १५ लाखांची तरतूद केली आहे. या योजनेखाली आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल अध्ययनार्थ्यांनी प्रवेश घेतलेल्या शिक्षणक्रमासाठी असलेल्या शुल्कात सवलत देण्यात येते. त्यासाठी विद्यापीठाने विहित नमुना विकसित केला असून योग्य पात्रताधारक विद्यार्थ्यांना प्रवेश शुल्कात सवलत देण्यात येते.

■ अध्ययनार्थी कल्याण योजना

अध्ययनार्थ्यांच्या सर्वांगीण व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी दरवर्षी क्रीडा व युवक महोत्सवांचे आयोजन करण्यात येते. तसेच अध्ययनार्थ्यांमधील संशोधन प्रवृत्तीला प्रोत्साहन देण्यासाठी आविष्कार ही संशोधनात्मक स्पर्धाही घेण्यात येत असते.

■ क्रीडा महोत्सव

विद्यापीठाच्या अध्ययनार्थ्यांना खेळाचे मैदान मिळावे म्हणून विद्यापीठाने विभागीय व विद्यापीठ पातळीवर क्रीडा स्पर्धा सुरू केल्या आहेत. यातून खेळाडूंना राज्य व राष्ट्रीय स्तरावरील क्रीडा स्पर्धेत भाग घेता येतो. मा. राज्यपालांच्या कार्यालयाकडून आयोजित केल्या जाणाऱ्या आंतरविद्यापीठीय अश्वमेध व ए. आय. यू. च्या क्रीडास्पर्धेतही खेळाडूंना भाग घेता येतो.

■ युवक महोत्सव

विद्यापीठाच्या कलावंत अध्ययनार्थ्यांना त्यांच्या कलागुणांचे प्रदर्शन करता यावे म्हणून विद्यापीठाने विभागीय व केंद्रीय स्तरावर युवक महोत्सव सुरू केला आहे. यात वक्तृत्व स्पर्धा, एकांकिका, नृत्य संगीत, गायन यांसारख्या स्पर्धा घेण्यात येतात. मा. राज्यपालांच्या कार्यालयाकडून आयोजित केल्या जाणाऱ्या इंद्रधनुष्य व ए.आय.यू. (भारतीय विद्यापीठ संघ) यांच्यातर्फे घेण्यात येणाऱ्या राष्ट्रीय युवक महोत्सवात कलावंत विद्यार्थ्यांना सहभाग घेता येतो.

■ आविष्कार

विद्यापीठ स्तरावरील अध्ययनार्थ्यांमधील संशोधन प्रवृत्तीला प्रोत्साहन देण्यासाठी मा. राज्यपाल यांच्या कार्यालयातर्फे दरवर्षी आविष्कार ही संशोधनात्मक स्पर्धा घेण्यात येते. या आंतरविद्यापीठीय संशोधन महोत्सवातही मुक्त विद्यापीठाच्या विद्यार्थ्यांना भाग घेता येतो.

■ संवाद पत्रिका

राज्यभर पसरलेल्या मुक्त विद्यापीठाच्या अध्ययनार्थ्यांशी संपर्क साधण्यासाठी मुक्त विद्यापीठ संवादपत्रिका हे मासिक प्रकाशित केले जाते. अध्ययनार्थ्यांना उपयुक्त माहिती लेख, सूचना यांचा यात समावेश असतो. अध्ययनार्थ्यांमधील अभ्यासाची प्रेरणा व दूरशिक्षणाबाबत जागरूकता वाढविण्याचे कार्य ही पत्रिका करत असते. सदर संवाद पत्रिका वेबसाईटवर वाचण्यासाठी उपलब्ध असेल.

■ आभासी वर्ग

अध्ययनार्थ्यांना उपग्रहाच्या माध्यमातून शिक्षण घेणे शक्य व्हावे म्हणून विद्यापीठाने अहमदाबाद येथील भारत सरकारच्या भारतीय अंतरिक्ष अनुसंधान संघटन (इस्रो) या संस्थेच्या मदतीने एज्युसॅट या उपग्रह वाहिनीद्वारा (सॅटेलाईट चॅनल) दूरशिक्षणाचा प्रकल्प सुरू केला आहे. या प्रकल्पांतर्गत राज्यात एकूण ४० व्हर्च्युअल लर्निंग सेंटर कार्यान्वित केलेली आहेत. याद्वारे थेट संपर्कसत्रे घेण्यात येतात.

■ राष्ट्रीय सेवा योजना

पारंपरिक विद्यापीठांप्रमाणेच मुक्त विद्यापीठाच्या अध्ययनार्थ्यांसाठी राष्ट्रीय सेवा योजना सुरू करण्यात आली आहे.

खालील संवर्गातील विद्यार्थ्यांना शुल्कात सवलत दिली जाते.

(१) अंध, अपंग, मूक-बधिर, कर्णबधिर अध्ययनार्थी (पाहा परिशिष्ट ३)

(२) विद्यापीठातील नियमित वेतनश्रेणीत कार्यरत सेवक व त्यांचे परिवारजन (स्वतः, पत्नी/पती, दोन पेक्षा अधिक नाही इतके अवलंबून असलेले अपत्य)

(३) मागासवर्गीय (शासनाच्या नियमाच्या अधीन) अध्ययनार्थी.

वरील संवर्गातील उमेदवारांनी संपूर्ण शिक्षणक्रम शुल्क भरून प्रवेश घ्यावा. त्यानंतर विद्यापीठ / शासनाच्या नियमाप्रमाणे शुल्क सवलतीची प्रक्रिया पूर्ण करावी. विद्यापीठ / शासनाच्या नियमाप्रमाणे शुल्काचा परतावा संबंधितांना देण्यात येईल.

परिशिष्ट १० : Students Corner

Admission And Examination Services

(Visitors Count - 339512)

Admission Regarding Services	विद्यार्थी प्रवेशविषयक सेवा, सेवाशुल्क आणि सेवा प्राप्त करण्यासाठी करावयाच्या प्रक्रियाबाबतच्या माहितीचे सूचनापत्र (Uploaded on 23/05/2023)	Click Here
Services Information	Student Helpline related to Admissions, Examinations and other services require for the Students	Click Here
Sr. No.	**Service Description**	**For Using this**
1	परीक्षाविषयक विविध सेवा शुल्काचे पेमेंट ऑनलाईन पद्धतीने करण्याबाबतचे सूचनापत्र (Uploaded on 20/04/2023) (Uploaded on 03/06/2023)	Click Here
2	How to generate your ACADEMIC BANK OF CREDITS (ABC) Account of Digilocker Portal - Vedio Presentation (Uploaded on 22/10/2022)	Click Here
3	How to generate your ACADEMIC BANK OF CREDITS (ABC) Account of Digilocker Portal : PDF Presentation (Uploaded on 22/10/2022)	Click Here
4	CGPA To Percentage Equivalence calculation Formula	Click Here
5	ऑनलाईन मायग्रेशन सुविधेबाबत विद्यार्थ्यांसाठी सूचनापत्र (Uploaded on 24/09/2021) (Revised on 31/12/2022)	Click Here
6	परीक्षा विभागातील परीक्षा-युनिट १ अंतर्गत असणाऱ्या शिक्षणक्रमांची यादी (Uploaded on 06/08/2021)	Click Here
7	परीक्षा विभागातील परीक्षा-युनिट २ अंतर्गत असणाऱ्या शिक्षणक्रमांची यादी (Uploaded on 06/08/2021)	Click Here
8	परीक्षा विभागातील परीक्षा-युनिट ३ अंतर्गत असणाऱ्या शिक्षणक्रमांची यादी (Uploaded on 06/08/2021)	Click Here
9	परीक्षा विभागातील युनिटनिहाय कामकाज आणि संपर्काचा तपशील (Uploaded on 06/08/2021)	Click Here
10	महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम अंतर्गत सेवा देण्याबाबत सूचनापत्र (Uploaded on 5/4/2021)	Click Here
11	About validity of YCMOU Passing certificate (उत्तीर्णता प्रमाणपत्राच्या वैधतेबाबत) (Uploaded on 09/01/2021)	Click Here
12	खालील Services साठी सुधारीत दरपत्रक	Click Here
13	**Examination / Result - Grievances** (परीक्षा / निकाल - तक्रारी)	**Click Here**
14	**MIGRATION**	**Click Here**
15	**TRANSCRIPT**	**Click Here**
16	**VERIFICATION OF MARKS**	**Click Here**
17	**SCAN COPY OF ANSWER BOOK**	**Click Here**
18	**REVALUATION OF ANSWER BOOK**	**Click Here**
18	**DOCUMENT VERIFICATION**	**Click Here**